

7399751

# امنیت اقتصادی و نظام حقوقی حمایت از آن

www.ketab.ir

|                     |                                                       |
|---------------------|-------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : هاشمی، هادی، ۱۳۵۹ -                                 |
| عنوان و نام پدیدآور | : امنیت اقتصادی و نظام حقوقی حمایت از آن/ هادی هاشمی. |
| مشخصات نشر          | : تهران: سنجش و دانش، ۱۳۹۶.                           |
| مشخصات ظاهری        | : ۱۶۸ص.، نمودار.                                      |
| شابک                | : 978-600-469-458-2                                   |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیبا                                                |
| یادداشت             | : کتابنامه.                                           |
| موضوع               | : امنیت اقتصادی - ایران                               |
| موضوع               | : Economic security-- Iran                            |
| موضوع               | : جرایم اقتصادی - ایران                               |
| موضوع               | : Economic offences -- Iran*                          |
| موضوع               | : امنیت اقتصادی - ایران - سیاست دولت                  |
| موضوع               | : Economic security -- Government policy -- Iran      |
| موضوع               | : آن - سیاست اقتصادی                                  |
| موضوع               | : Iran -- Economic policy                             |
| رده بندی کنگره      | : HC۴۸۰ / الف۱۸۵۲                                     |
| رده بندی دیویی      | : ۳۳۹/۱ ۰۹۷                                           |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۵۰۸۷ ۰۹                                             |

## امنیت اقتصادی و نظام حقوقی حمایت از آن

هادی هاشمی

انتشارات سنجش و دانش

۵۰ نسخه

۱۳۹۶، اول

۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۴۵۸-۲

مؤلف:

ناشر:

تیراژ:

نوبت چاپ:

شابک:

آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روانمهر - ساختمان سنجش و دانش پ ۱۲۶

\*\*\*کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.\*\*\*

## فهرست مطالب

|    |                                                            |
|----|------------------------------------------------------------|
| ۱۰ | مقدمه                                                      |
| ۱۳ | فصل اول                                                    |
| ۱۳ | مقدمه و کلیات تحقیق                                        |
| ۱۴ | ۱-۱ مقدمه                                                  |
| ۱۷ | ۲-۱ بیان مساله                                             |
| ۱۹ | ۳-۱ اهداف تحقیق                                            |
| ۱۹ | ۴-۱ سؤالات تحقیق                                           |
| ۲۰ | ۵-۱ فرضیه‌های تحقیق                                        |
| ۲۰ | ۶-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق                                    |
| ۲۱ | ۷-۱ تعریف مفاهیم وارده در کلیات تحقیق                      |
| ۲۸ | نتیجه گیری :                                               |
| ۲۸ | پی نوشت :                                                  |
| ۳۰ | فصل دوم                                                    |
| ۳۰ | مروری بر ادبیات تحقیق                                      |
| ۳۱ | مقدمه                                                      |
| ۳۱ | ۱-۲ مهمترین تهدیدها و آسیب پذیری های امنیت اقتصادی         |
| ۳۳ | ۲-۲ مهمترین مصادیق و عناوین فساد و جرم اقتصادی             |
| ۳۵ | ۳-۲ عوامل شکل گیری مفاسد و جرایم اقتصادی                   |
| ۳۸ | ۲-۴ اثر مفاسد اقتصادی بر امنیت اقتصادی                     |
| ۴۰ | ۵-۲ شاخص های امنیت اقتصادی                                 |
| ۴۲ | ۱-۲ ثبات سیاسی و نبود خشونت                                |
| ۴۳ | ۲-۲ پاسخ گویی و چندصدایی                                   |
| ۴۳ | ۳-۲ کیفیت مقررات تنظیمی                                    |
| ۴۳ | ۴-۲ اثربخشی دولت                                           |
| ۴۳ | ۵-۲ دستیابی به اطلاعات (وضعیت قوانین آزادی انتقال اطلاعات) |
| ۴۴ | ۱-۵-۲ کنترل فساد                                           |
| ۴۴ | ۲-۵-۲ درک فساد                                             |
| ۴۴ | ۳-۵-۲ فضای کسب و کار                                       |
| ۴۴ | ۱۱-۲ تورم                                                  |

|    |                                                                                                                |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۴۵ | ۲-۱۱-۱ تورم؛ مهمترین شاخص تأثیرگذار بر امنیت اقتصادی                                                           |
| ۴۸ | ۲-۱۲ نقش دولت ها در تأمین امنیت                                                                                |
| ۵۰ | ۲-۱۳ چارچوب نظری پژوهش                                                                                         |
| ۵۲ | ۲-۳ پیشینه تحقیق                                                                                               |
| ۵۳ | نتیجه گیری :                                                                                                   |
| ۵۵ | پی نوشت :                                                                                                      |
| ۵۷ | فصل سوم                                                                                                        |
| ۵۷ | روش تحقیق                                                                                                      |
| ۵۸ | مقدمه                                                                                                          |
| ۵۸ | ۳-۱ روش های تحقیق:                                                                                             |
| ۵۸ | ۳-۲ روش گردآوری اطلاعات                                                                                        |
| ۵۹ | ۳-۳ ابزار گردآوری اطلاعات:                                                                                     |
| ۶۳ | نتیجه گیری :                                                                                                   |
| ۶۳ | پی نوشت :                                                                                                      |
| ۶۴ | فصل چهارم                                                                                                      |
| ۶۴ | طبقه بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات                                                                              |
| ۶۵ | ۴-۱ مقدمه ای بر حقوق اقتصادی                                                                                   |
| ۶۹ | ۴-۲ مفهوم امنیت اقتصادی                                                                                        |
| ۷۱ | ۴-۳ وظایف هر سیستم اقتصادی:                                                                                    |
| ۷۵ | ۴- حوزه های مرتبط با امنیت اقتصادی و آثار آن:                                                                  |
| ۷۷ | ۴-۴ تأثیر وجود امنیت اقتصادی بر توسعه اقتصادی:                                                                 |
| ۷۷ | ۴-۴-۱ مفهوم توسعه اقتصادی:                                                                                     |
| ۷۸ | ۴-۴-۲ تأثیر امنیت بر توسعه:                                                                                    |
| ۷۸ | ۴-۵ مولفه های حقوقی امنیت اقتصادی:                                                                             |
| ۷۹ | ۴-۶ قوه مقننه:                                                                                                 |
| ۸۲ | ۴-۶-۱-۱ قواعد عمومی تقنین                                                                                      |
| ۸۳ | ۴-۶-۲ اصلاح قوانین مخل امنیت سرمایه گذاری به شرح زیر:                                                          |
| ۸۳ | ۴-۷ قوه مجریه:                                                                                                 |
| ۸۴ | ۴-۷-۱-۱ تامین صلح و شرایط سیاسی ایمن:                                                                          |
| ۸۴ | ۴-۷-۲ پرهیز از انجام فعالیت های اقتصادی در سطح وسیع و معطوف نمودن توان خود بر نظارت و اعمال سیاست های اقتصادی: |
| ۸۵ | ۴-۷-۳ تولید کالاهای عمومی:                                                                                     |

۴-۷-۴- وضع مقررات (آیین نامه ها، دستورالعمل ها و بخشنامه ها) به نحو هماهنگ، شفاف و موافق

- ۸۵ مطلوبیت اقتصادی و قوانین.
- ۸۵ ۴-۷-۴- قوه قضائیه:
- ۹۴ ۴-۸-۳- سطوح تحلیل مفهوم امنیت
- ۹۶ ۴-۸-۴- جامعه شناسی امنیت
- ۹۷ ۴-۸-۵- امنیت از منظر صاحب نظران جامعه شناسی
- ۹۷ امنیت در اندیشه آگوست کنت
- ۱۰۱ مارکس و امنیت اجتماعی
- ۱۰۳ پارسونز و امنیت اجتماعی
- ۱۰۸ ۴-۹- درآمد
- ۱۰۹ ۴-۱۰- مفهوم جاسوسی اقتصادی
- ۱۱۶ ۴-۱۰- ارتباط جاسوسی اقتصادی و امنیت
- ۱۱۷ ۴-۱۱- جایگاه جاسوسی اقتصادی در امنیت کیفری ایران
- ۱۱۸ ۴-۱۲- جاسوسی اقتصادی به شیوه سنتی در قانون مجازات اسلامی
- ۱۱۹ ۴-۱۳- رکن مادی جرم
- ۱۲۱ ۴-۱۴- رکن معنوی جرم
- ۱۲۲ ۴-۱۵- جاسوسی اقتصادی به شیوه سنتی در قانون مجازات مجرای نیروهای مسلح
- ۱۲۳ ۴-۱۶- جاسوسی اقتصادی به شکل نوین
- ۱۳۶ ۴-۱۷- درآمد
- ۱۳۷ نتیجه گیری:
- ۱۴۰ پی نوشت:
- ۱۴۵ فصل پنجم
- ۱۴۵ نتیجه گیری
- ۱۴۶ ۵-۱- نتیجه گیری:
- ۱۶۰ نتیجه گیری:
- ۱۶۱ فهرست منابع و مآخذ

## مقدمه

«ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل». عبارت پیش گفته به عنوان چشم انداز کلی جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، در طلوعه سند چشم انداز بیست ساله نظام نقش بسته است. اهمیت دستیابی به توسعه اقتصادی به مدتی است که نه تنها نخستین واژه معنادار پس از نام کشور ایران در سند مزبور بدان پرداخته، بلکه در جای جای سند چشم انداز و در تمامی بخش های آن به نحوی ویژه از آن یاد شده، گویی تمام ظرفیت دانش کشور در جهت نیل به آن بنا به درخواست و اراده مقنن بسیج شده اند. در این رهگذر یکی از مهمترین و اساسی ترین لوازم و مقدمات دستیابی به توسعه اقتصادی، «امنیت اقتصادی و سرمایه گذاری» است. از سیمای دانش امنیت اقتصادی نیز خود واجد مقدمات، ارکان و شرایطی است که یکی از آن ارکان، مولفه های حقوقی قضایی می باشد.

برای تأمین «امنیت اقتصادی» به عنوان یکی از شرایط اساسی تحقق توسعه اقتصادی، ابتدا لازم است مفهوم آن را شناسایی و ارکان و مولفه های مختلف آن را با توجه به ارزیابی نمود. پیوند ناگسستنی مقوله امنیت با علم اقتصاد ما را ناگزیر می سازد با گذری اجمالی به علم اقتصاد، انواع، حوزه و سوالات اساسی آن را بررسی نماییم. در نهایت نیز با اذعان به تفکیک و استقلال قوای سه گانه در جمهوری اسلامی ایران ضروری است به مولفه ها، چالش های حقوقی و قضایی مربوط به «امنیت اقتصادی» پرداخته، راه کارهای مناسب و بهینه ای در هر قسمت ارائه دهیم.

امنیت اولین عاملی است که موجب می شود انسان ها کنار هم آیند، از نیروی هم کمک گرفته، در مسئولیت های اجتماعی مشارکت جویند تا آسوده تر و متعهدتر زندگی کنند. توسعه و پیشرفت جامعه و برخورداری از فرصتها و ظرفیتهای لازم اجتماعی و فرهنگی همواره نیازمند بهره مندی از امنیت است. امنیت از مقولات بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته های دور تا امروز بوده که ضمن پشت سر نهادن تحولات عمده در گذر زمان، نه تنها اهمیت آن کاهش نیافته، بلکه هر روز بر اهمیت آن نیز افزوده شده و ابعاد وسیعتری یافته است.

امنیت در گذشته در پرتو قدرت نظام حکومتی تحقق پیدا می کرد، ولی امروز با تحولی که در فناوری ارتباطات به وجود آمده، قدرت ارتباطات با ابزار اطلاعات جای قدرت نظامی را گرفته و امنیت در ابعاد گسترده تری اهمیت یافته. حساس ضرورت آن نه تنها در ابعاد مادی، بلکه در ابعاد معنوی نیز قابل تحقق است. اما سؤال اینجاست که چگونه می توان به امنیت دست یافت؟ چگونه عوامل تشدید کننده ناامنی را کنترل نمود تا هرگز دچار نباشد بار سنگینی از مخاطرات و ریسک پذیری را در حوزه عمومی یا خصوصی با خود حمل کند؟

عدم اعتماد بین فردی، گروهی و اجتماعی مانع از ایجاد ارتباط سالم و تعامل اجتماعی شده، حس سوء ظن به اطرافیان و محیط اجتماعی را بالا برده و فردگرایی را جانشین جمع گرایی کرده است، سرمایه های اجتماعی در چنین شرایطی به هدر رفته و امکان دستیابی به اهداف به حداقل ممکن نزول خواهد کرد. سرمایه اجتماعی بر مبنای اعتماد عمومی شکل می گیرد، زیرا اعتماد، به پشتیبانی مردم از نظام های سیاسی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی منجر خواهد شد و فرصت

لازم را در اختیار نخبگان جامعه قرار می دهد تا به اصلاحات، ارتباطات و گفتگو بپردازند . سرمایه اجتماعی همان عاملی است که هم در حوزه هایی که دولت نظارت دارد و هم در حوزه هایی که اصولاً امکان نظارت دولت وجود ندارد، رفتارها را پیش بینی کرده و ریسک پذیری را به حداقل می رساند . در اینجا باید در نظر داشت که تا چه حد می توان شاخص های امنیت متعدد و بی شمار را با یکدیگر تلفیق کرد؟ قطعاً حدی از تلفیق برای پرهیز از پراکندگی و عدم انسجام می توان حاصل کاربرد تعداد بی شماری از شاخص های متمایز باشد . اما اگر پیوستگی قومی میان عناصر تشکیل دهنده شاخص وجود داشته باشد ، تلفیق ضروری نخواهد بود . در غیر این صورت، وجود پیوستگی انانیک میان شاخص های متفاوت و تعیین علت آن از جهات گوناگون مفید است و در نتیجه شاخص هر یک مدبل شده مد نظر قرار می گیرد .